

#εξω_φυλλα

ΣΥΛΛΟΓΙΚΟ ΕΡΓΟ

#εξω_φυλλα

LIBRON
ΕΚΔΟΤΙΚΗ

πρώτη έκδοση, Νοέμβριος 2016

© Copyright 2016, LIBRON ΕΚΔΟΤΙΚΗ Ι.Κ.Ε.

Αθήνα, 2016

ISBN 978-618-82421-4-2

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν. 2121/1993 όπως ο νόμος έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως άνευ γραπτής αδείας του εκδότη η καθ' οιονδήποτε τρόπο ή μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό, οπτικοακουστικό ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, μετάδοση, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

Συλλογικό έργο, #εξω_φυλλα

Επιμέλεια & Διόρθωση κειμένων: Κωτόπουλος Η. Τριαντάφυλλος, Βακάλη Π. Άννα, Καλλιόπη Κ. Πασιά & Γιώργος Σπυράκης

Φιλολογική επιμέλεια: Εύα Μπαλαή

Επιμέλεια έκδοσης: Καλλιόπη Κ. Πασιά

Σελιδοποίηση & Σχεδιασμός εξωφύλλου: Μιχάλης Ζούπας | www.zoupas.gr

Ακολουθήθηκαν οι υφολογικές, συντακτικές και ορθογραφικές προτιμήσεις εκάστου συγγραφέα.

LIBRON Εκδοτική Ι.Κ.Ε.

Λουκιανού 25 & Χάρητος, 106-75 Αθήνα, Τ. 210-3314105

eMail: info@libron.gr • website: www.libron.gr

ΠΟΙΗΣΗ 17

Ποιητής, Άλικ.....	19
Ψάχνοντας τον Θεό, Έλτον	20
Στην αδερφή μου, Έλτον	21
Για έναν ξεχωριστό άνθρωπο, Έλτον.....	22
Η χαμένη ελπίδα, Δημήτρης	25
Απόσταση αγάπης, Παρασκευή	27
Για σένα, Παρασκευή	28
Αν ο έρωτας, Άλικ & Μουράτ.....	29
Έρωτας, Πάνος	30

ΑΛΦΑΒΗΤΑ 31

Η αλφαβήτα της γυναίκας, Αλεξάνδρα	33
Η αλφαβήτα της γυναίκας, Αλίνα	34
άτιτλο, Άλικ.....	35
άτιτλο, Έλτον.....	36
Η αλφαβήτα της μητέρας μου, Παρασκευή	37
άτιτλο, Τζιν	38
άτιτλο, Χρήστος	39

ΣΠΑΡΑΓΜΑΤΑ ΓΥΝΑΙΚΑ, ΔΙΚΑΙΩΜΑ, ΦΟΒΟΣ 41

Γυναίκα, Αλεξάνδρα	43
Γυναίκα, Αλίνα	44
Γυναίκα, Μαρία Κ.	45
Γυναίκα, Μαρία Ρ.....	46
Γυναίκα, Παρασκευή	47
Γυναίκα, Φανή.....	48
Οι άντρες, Φανή & Αλίνα	49
Η μητέρα, Αλεξάνδρα.....	50
Δικαίωμα, Άλικ.....	51

Δικαίωμα, Μόσχος	52
Φόβος, Άλικ	53
Φόβος, Ιεζεκιήλ	54
Φόβος, Μόσχος	55
Φόβος, Τζιν	56

ΙΣΤΟΡΙΕΣ

57

Ο εφιάλτης, Αλεξάνδρα	59
Παραμύθι, Αλίνα	61
Έρωτας, Άλικ	62
Ουρανός, Άλικ	63
Η κραυγή της ψυχής, Δημήτρης	64
Στο ταξίδι της ζωής, Δημήτρης	65
Η μια μέρα στη φυλακή, Έλτον	67
Απόδραση, Λάμπης	68
Το ποδήλατο, Λάμπης	72
Ένα κάποιο γράμμα, Μαρία Κ.	74
Μακριά, Μαρία Ρ.	75
Δεν μετανιώνω για τα δάκρυα που έχυσα για σένα, Μαρία Ρ.	76
Πρώτη φορά, Μόσχος	77
Πρωτοχρονιά, Μόσχος	79
Όνειρο, Μόσχος	80
Paris, Μουράτ	81
Στον στρατό, Μουράτ	82
Αν ήσουνα εγώ, Μουράτ	83
Ο κόκκινος διάβολος, Μπλέντι	84
Στη φυλακή, στο κελί «3», Παρασκευή	86
Σεπτέμβριος 2013 κάποτε στο κρατητήριο, Τζιν	87
Στο σκοτάδι, Τζιν	89
Χωρίς τον πατέρα, Φανή	90
Το τελευταίο μάθημα, Έλτον	92

Αντί προλόγου

Το πεδίο της Δημιουργικής Γραφής αναπτύσσεται διαρκώς σε παγκόσμιο επίπεδο και η «Δημιουργική Γραφή» έχει καθιερωθεί πλέον ως γνωστικό αντικείμενο που μπορεί να διδαχθεί από τις πρώτες μέρες της εκπαίδευσης μέχρι τις υψηλότερες βαθμίδες, αλλά και σε μεταπτυχιακές και διδακτορικές σπουδές. Συχνά, μάλιστα, συνδέεται και συμβάλλει στην προαγωγή άλλων πανεπιστημιακών μαθημάτων, όπως η διδασκαλία της Λογοτεχνίας και της Γλώσσας, του Θεατρικού Παιχνιδιού, του Κινηματογράφου, των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, της Μουσικής, της Ψυχολογίας, ακόμα και των Τ.Π.Ε. (Τεχνολογίες των Πληροφοριών και των Επικοινωνιών).

Παρά την κατακόρυφη αύξηση της δημοτικότητάς της και του ενδιαφέροντος που εκδηλώνεται γι' αυτήν, δεν απουσιάζουν από την ακαδημαϊκή κοινότητα αντιλήψεις οι οποίες πλαισιώνουν έναν παλιομοδίτικο σκεπτικισμό. Αφορούν κυρίως τη «νομιμοποίησή» της ως επιστημονικού κλάδου και περιστρέφονται γύρω από την απλουστευτική πολεμική που αποκρυσταλλώνεται στο ερώτημα αν μπορεί να διδαχτεί η «γραφή» και το συνακόλουθό του: πρέπει να διδάσκεται; Ένας τέτοιος προβληματισμός συνεχίζει ουσιαστικά τη δημόσια συζήτηση γύρω από τη Λογοτεχνία που ξεκινά από την αρχαιότητα. Φυσικό ταλέντο ή καλλιεργημένη δεξιότητα ή και τα δύο;

Η διδασκαλία της Δημιουργικής Γραφής πολύ συχνά εμπλέκει δύο αλληλοσυμπληρούμενα στοιχεία: την πράξη του να γράφεις (δημιουργικά) και την πράξη να σκεφτείς κριτικά την πράξη της γραφής και τα αποτελέσματά της. Ο γράφων υιοθετεί μία ενεργή κριτική προσέγγιση για να είναι σε θέση να κατασκευάσει, να επανεξετάσει, να αναθεωρήσει και να διασκεύασει μέρος της δουλειάς του. Η δε πρακτική πλευρά της Δημιουργικής Γραφής δεν είναι γνώση επιφανειακή, καθώς προκύπτει από επιβεβαιωμένη και σοβαρή εξέταση της τέχνης της γραφής, η οποία αποκτήθηκε μέσα από τη δημιουργική πράξη,

και μπορεί να συμπεριλαμβάνει όχι μόνο τα σύγχρονα θεωρητικά και κριτικά μοντέλα, αλλά και σημαντικά έργα της παράδοσης. Σκοπός της γνώσης αυτής είναι να δώσει πρόσβαση σε ιδέες και νέες προσεγγίσεις στον τρόπο της γραφής στον ασκούμενο.

Στο πλαίσιο αυτό, το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Δημιουργική Γραφή» του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας σε συνεργασία με το Τρίτο Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας Θεσσαλονίκης, το οποίο λειτουργεί στο Κατάστημα Κράτησης Διαβατών Θεσσαλονίκης, πραγματοποίησε για τέταρτη συνεχόμενη χρονιά σειρά μαθημάτων δημιουργικής γραφής σε εβδομαδιαία βάση, καθ' όλη τη διάρκεια του εκπαιδευτικού έτους 2015-2016.

Τα κείμενα που παρήχθησαν είναι ειλικρινείς εικόνες του εσώτερου κόσμου των μαθητών, αλλά και ιστορίες μυθοπλασίας που συνέθεσαν κατά τη διάρκεια των συναντήσεών μας. Εκφράζουν την επιθυμία επαναπροσδιορισμού της ζωής, το νέο ξεκίνημα που θα σηματοδοτήσει ταυτόχρονα και την απομάκρυνση κάθε πιθανότητας επιστροφής στην έγκλειστη κατάσταση. Γιατί ένας τέτοιος κίνδυνος είναι πάντα εκεί. Οι συμμετέχοντες προσπάθησαν να τον ξορκίσουν διερευνώντας δημιουργικά σκέψεις και δράσεις, αναφερόμενοι άλλοτε στον αγώνα τους να φτάσουν στη χώρα της ελπίδας, άλλοτε στην οικογενειακή και προσωπική ζωή που άφησαν πίσω και στην οποία ποθούν να επιστρέψουν, άλλοτε με διδακτικό ύφος συνιστώντας σύνεση και αποφυγή παθημάτων και άλλοτε εκφράζοντας θλίψη, έρωτα, οργή, ελπίδα. Όλοι όμως, ανεξαιρέτως, ανακάλυψαν τη δύναμη της γραφής, την ικανότητά τους να εκφράσουν συναισθήματα και όνειρα, ανησυχίες και οράματα, ενισχύοντας με τον τρόπο αυτό την αυτοεκτίμησή τους και σε ένα βαθμό επαναπροσδιορίζοντας τον ίδιο τον εαυτό τους και τις πράξεις τους.

Οι μαθητές συνεργάστηκαν επιδεικνύοντας και ταυτόχρονα εμπνέοντας απόλυτο σεβασμό. Πείστηκαν οι ίδιοι και με τη συμμετοχή τους και τη γεμάτη ενθουσιασμό παρουσία τους καθ' όλο το εκπαιδευτικό έτος έπεισαν για τον ουσιαστικό ρόλο των μαθημάτων δημιουργικής γραφής στην προσπάθεια επαναπροσδιορισμού του εγώ και των πράξεων αυτού. Τα έργα παρήχθησαν στο μεγαλύτερο μέρος τους εντός της αίθουσας, κατά τη διάρκεια του μαθήματος, ορισμένα από αυτά ωμά και χωρίς στολίδια, απόλυτα ειλικρινή, άλλα

φορτισμένα με συναίσθημα και εικόνα, όλα όμως ανεπιτήδευτα, χωρίς τον κίνδυνο επίκρισης και αξιολόγησης, εντός ενός κλίματος αποδεσμευμένου από στενούς κανόνες γραμματικής ή σημείων στίξης.

Η συνεργασία μας με τους έγκλειστους δημιουργούς δεν υπήρξε απρόσκοπτη, καθώς οι τελευταίοι είχαν και αποσπασματική και ελλιπή επαφή με την εκπαίδευση και το επίπεδο γλωσσομάθειας της ελληνικής ενίοτε ήταν ανύπαρκτο. Η βαθιά και ειλικρινής σχέση αυτή που καλλιεργήθηκε, μακριά από τη λογική του δασκάλου αυθεντία και φορέα της απόλυτης γνώσης, χάραξε τον δρόμο προς την έξοδο και τη συνάντηση με ένα ευρύτερο κοινό. Προσωπικά κείμενα δουλεμένα με κέφι, μεράκι και πολύ κόπο, ενίσχυσαν την αυτοεκτίμηση των μαθητών μας και επαναπροσδιόρισαν μέσα τους την έννοια και την αξία της συμμετοχικής προσπάθειας.

Με περισσή συγκίνηση σας καταθέτουμε κείμενα ανθρώπων που ταξίδεψαν για μια ολόκληρη χρονιά μέσα από τη γραφή, κείμενα που μας κάνουν περήφανους και μας γεμίζουν ελπίδα για ένα καλύτερο και ε λ ε ύ θ ε ρ ο αύριο.

Τριαντάφυλλος Η. Κωτόπουλος

Επιστημονικά Υπεύθυνος του Προγράμματος,
Επίκουρος Καθηγητής-Δογοτέχνης

Εύα Μπαλαή

Επιστημονικά Υπεύθυνη της Εκπαιδευτικής
Δράσης έτους 2015-2016

Καλλιόπη Κ. Πασιά

Επιστημονικά Υπεύθυνη της Εκπαιδευτικής
Δράσης έτους 2016-2017

ΑΝΤΙ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΩΝ

Τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας ως στόχο έχουν την ομαλή ένταξη των κοινωνικών ομάδων που μειονεκτούν στην οικονομική, κοινωνική και επαγγελματική ζωή, αποσκοπούν στην καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού και υιοθετούν την αντίληψη του πολυγραμματισμού. Σε αυτά φοιτούν ενήλικες που δεν έχουν ολοκληρώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση, δεν έχουν δηλαδή απολυτήριο Γυμνασίου.

Μέρος του θεσμού αποτελεί και η λειτουργία των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας εντός των καταστημάτων κράτησης. Η εκπαίδευση κρατουμένων αποτελεί ένα εξαιρετικά ευαίσθητο σημείο, το οποίο συναντά εξ αρχής ιδιαίτερες δυσκολίες, λόγω της φύσεως του περιβάλλοντος εγκλεισμού, ενώ παράλληλα οι αντιξοότητες που ανακύπτουν επιτείνονται σημαντικά λόγω του χαμηλού μορφωτικού επιπέδου, σε συνδυασμό με το ότι ο έγκλειστος πληθυσμός έχει κυρίως αρνητικές εμπειρίες από το εκπαιδευτικό σύστημα και είναι ιδιαίτερα επιφυλακτικός σε κάθε προσπάθεια νέας εκπαιδευτικής πρόκλησης.

Η εκπαίδευση στη φυλακή αποσκοπεί στην επανασύνδεση με την εκπαιδευτική διαδικασία, στην ελαχιστοποίηση των προβλημάτων του εγκλεισμού, στη δημιουργική κάλυψη του νεκρού χρόνου, στην απόκτηση και αναβάθμιση βασικών δεξιοτήτων παραγωγής και κατανόησης γραπτού και προφορικού λόγου, στην απόκτηση κοινωνικών δεξιοτήτων που αφορούν στην καθημερινή ζωή, στην εύρεση εργασίας μετά την αποφυλάκιση, στη δημιουργική χρήση του προσωπικού τους χρόνου μες στη φυλακή και τέλος στη μείωση της εγκληματικότητας.

Προς επίτευξη των σκοπών αυτών, το Τρίτο Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας, που λειτουργεί στο κατάστημα κράτησης Διαβατών στη Θεσσαλονίκη, σε συνεργασία με το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Δημιουργική Γραφή» του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας, πραγματοποίησαν για τέταρτη συνεχόμενη χρονιά μαθήματα Δημιουργικής Γραφής. Φοιτητές, απόφοιτοι και συνεργάτες του

Πανεπιστημίου, εθελοντικά και αφιλοκερδώς, σε άριστη συνεργασία με το προσωπικό του Τρίτου Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας και τους μαθητές του, διαμόρφωσαν ένα εκπαιδευτικό περιβάλλον, όπου οι μαθητές εξωτέρικευσαν τις δημιουργικές τους δυνάμεις, συγγράφοντας ποίηση, σύντομα διηγήματα, σπαράγματα γραφής, στο πλαίσιο των αρχών, απαιτήσεων και προτάσεων του χώρου της Δημιουργικής Γραφής.

Κατά τη διάρκεια των μαθημάτων λήφθηκε σοβαρά υπόψη η θέση και η ατομική συμβολή των μαθητών-δημιουργών (γεωγραφική και κοινωνική καταγωγή, προσωπικότητα, ενεργή ή παθητική εμπλοκή στη διαδικασία). Οι ίδιοι συνετέλεσαν στη δημιουργία κειμένων ελεύθερων από συμβατικές φόρμες και μορφές, ανατρέποντας τον όποιο παραδοσιακό και συντηρητικό ρυθμό διδασκαλίας, αποδεσμεύοντας τις δημιουργικές τάσεις όλων των συμμετεχόντων.

Το αποτέλεσμα όλης αυτής της προσπάθειας κάνει όλους μας πραγματικά υπερήφανους. Μας δίνει θάρρος και πίστη να συνεχίσουμε το έργο που ξεκίνησε, σε συνεργασία με το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας «Δημιουργική Γραφή», η πρώην Διευθύντρια του Σχολείου μας κα Φιλιά Μαρινοπούλου, την οποία ευχαριστούμε θερμά για την πρωτοβουλία και για τη μέχρι και σήμερα παρουσία και συμμετοχή της στις δράσεις του Σχολείου μας. Οφείλουμε, και αποδίδουμε, θερμές ευχαριστίες και στον πρώην Διευθυντή κ. Θεόδωρο Καραγιαννίδη, καθώς με τη δική του στήριξη και συνδρομή το πρόγραμμα λειτούργησε κατά τα προηγούμενα έτη. Κατά δε την περίοδο 2015-2106 εκδόθηκε για πρώτη φορά βιβλίο με τις δουλειές των μαθητών μας με τίτλο *Κλειδιά Ελευθερίας*.

Η προσπάθεια συνεχίζεται. Στόχος μας παραμένει να είναι η σταθεροποίηση της εκπαίδευσης, με ουσιαστικό και ευρηματικό τρόπο, σε παράγοντα κοινωνικού μετασχηματισμού. Μια κληρονομιά την οποία παραλαμβάνουμε και επιθυμούμε με την ίδια ζέση να συνεχίσουμε για χάρη των μαθητών μας, για χάρη ημών των ιδίων ως εκπαιδευτικών, για χάρη του κοινωνικού συνόλου.

Μαίρη Γκρίζου

Διευθύντρια του 3ου Σ.Δ.Ε. για το έτος 2016-1017

Ευχαριστίες

Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε θερμά όσους φοιτητές, καθηγητές και συνεργάτες του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Δημιουργική Γραφή» του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας συμμετείχαν σ' αυτήν την προσπάθεια. Η εθελοντική συμμετοχή τους, η εμπνευσμένη διδασκαλία και η συνδρομή τους κατά τη διάρκεια των μαθημάτων, η προσφορά του καθενός χωριστά και όλων μαζί ως μία ομάδα αποτελούν για όλους εμάς πηγή έμπνευσης, δημιουργίας και μάθημα ζωής.

Συμμετείχαν: Κωτόπουλος Η. Τριαντάφυλλος, Βακάλη Π. Άννα, Αλμετίδου Όλγα, Αμπράξη Κατερίνα, Αντάμης Γιάννης, Αρβανίτη Ιωάννα, Βουτσά Δούση, Γέροντα Κωνσταντία, Γιολδάσης Δημήτρης, Γρομπανοπούλου Ελένη, Δημητριάδου Κική, Ζαφειράκης Σταύρος, Καρβουντζή-Κοντακιώτου Ρένα, Μπακονίκα Αλεξάνδρα, Μπαλαή Εύα, Μυροφορίδης Αλέξανδρος, Ξηρίδου Αδαμαντία, Οικονόμου Στέλλα, Παπά Ευαγγελία, Παπαδέλη Χρύσα, Πασιά Καλλιόπη, Πάστρα Κατερίνα, Σπυράκης Γιώργος, Στύλου Μαρία, Τρέβλα Σταυρούλα και Φουτζιτζή Μαρία.

ΠΟΙΗΣΗ

Ποιητής

Άλικ

Ερωτιάρης ποιητής, της Δύσης της Αυγής
ρεαλιστής της καθημερινής ζωής
φантаσμένος, σαν χαμένος μακριά από την αλήθεια
προσπαθεί να εξηγήσει το ανεξήγητο
να βρει το χαμένο
να γράψει το άγραφο
στίχους να αφιερώσει, να αγαπηθεί
να πωρώσει και να πωρωθεί
να κρίνει και να κριθεί
ποικιλία στις σκέψεις, στις λέξεις και στα κόλπα
να έχει όπλα τα στυλό και τα τετράδια
ποιητής: ο λογοτέχνης που συνθέτει έργα σε στίχους,
ανοίγει σύνορα και γκρεμίζει τοίχους.
Με λύπη, χαρά, αγάπη, πόνο,
γεμίζει τις καρδιές με τις γραφές.
Αυτό είναι «Ποιητής».

Ψάχνοντας τον Θεό

Έλτον

Βγήκα ένα βράδυ και κοίταξα τον ουρανό.
Φώναξα, τσίριξα, ήθελα να μιλήσω στον Θεό.
Ήθελα να μάθω για αυτά που τράβαγα εγώ.
Ποιανού αμαρτίες πληρώνω και με τυραννά εδώ και καιρό.
Να ξέρω και στους δίπλα μου τι πρέπει να πω.
Κοιτούσα τα σύννεφα, πήγαιναν και ερχόταν
μα ο Θεός πουθενά δεν φαινόταν.
Ρωτάω τ' άστρα αν τον έχουν δει,
μου λένε: «ρώτα το φεγγάρι που είναι πιο κοντά στη Γη».
Πέρασε το σύννεφο που κάλυπτε το φεγγάρι.
Ρωτάω το φεγγάρι αν μάτι τον Θεό τον είχε πάρει.
Γέλασε το φεγγάρι και μου λέει ότι έχει καιρό που λείπει.
«Δεν το έχεις καταλάβει από αυτά που γίνονται στον πλανήτη;
Αν ήταν ο Θεός εδώ κοντά δεν θα γίνονταν όλα αυτά,
δεν βλέπεις μετανάστες και πολέμους γύρω σου που σκάνε;
Αν ήταν ο Θεός εδώ δεν θα άφηγε παιδάκια να πεινάνε».
Με αυτά που μου είπε το φεγγάρι πολύ με στεναχώρησε.
Πώς άφησε τον κόσμο αυτόν σε άσχετους ο Θεός, πώς μπόρεσε;
Και δεν είμαι ο μόνος που τυραννιέμαι,
τώρα θα θυμηθώ ευχάριστα και θα ξεχνιέμαι.
Θεέ μου, μη λείπεις για πολύ και μην αργήσεις.
Τόσα βάσανα όλος ο κόσμος. Κάνε γρήγορα να γυρίσεις,
έχει τυραννηθεί πολύ, κι άλλο μην τον αφήσεις.

Στην αδερφή μου

Έλτον

Δεν ξέρω αν με βλέπεις από εκεί ψηλά
ή σου φαίνονται όλα μια χαρά.
Από τότε που έφυγες πονώ πολύ
και βγαίνει από μέσα μου η ψυχή.
Μαζί μεγαλώσαμε στη φτώχεια για πολλά χρόνια,
εσύ δεν είχες φουστάνια και εγώ παντελόνια.
Πέρασε η πολλή φτώχεια και το στομάχι γεμίσαμε λιγάκι,
με αυτό που σου συνέβη ποτιστήκαμε φαρμάκι.
Δυσκολευόσουν, ανάσα δεν έπαιρνες,
τα μαλλιά σου έπεφταν λες και σ' έγδερνες.
Τα μαλλιά σου, τι ωραία τα κρατούσες,
στα τελευταία περούκα φορούσες.
Χημειοθεραπείες έκανες, ανάσα να σου δίνει,
για σένα είχε αρχίσει το κερί να σβήνει.
Έσβησες μια μέρα μες στον Αύγουστο,
δεν ήταν αστείο κακόγουστο.
Έφυγες και ακόμα κλαίω.
Το χειρότερο που βίωσα στη ζωή που έφυγες, στο λέω.
Για σένα προσεύχομαι και κερί ανάβω.
Ντορέτα να σε σκέφτομαι και να σ' αγαπώ ποτέ δεν παύω.

Για έναν ξεχωριστό άνθρωπο

Έλτον

Όπως έκανα βόλτα στο προαύλιο της φυλακής
σκεφτόμουν και πήγαινα βήμα βήμα
για ανθρώπους σαν εσένα
ήθελα να γράψω ένα ποίημα.

Το ωραίο μαλλί που πάει με το πρόσωπό σου
πιστεύω όλες οι γυναίκες ζηλεύουν που είναι μόνο δικό σου.

22

Εύχομαι ο Θεός να σ' έχει καλά και υγεία να 'χεις
και ό,τι άσχημο και αν σου φέρει η ζωή να μπορείς
να το αντέχεις.

Εύχομαι να είσαι πάντα καλά και ποτέ άσχημα πράγματα
να μην πάθεις.

Για συμπόνια και ανθρωπιά και άλλους πρέπει να μάθεις.
Η κουβέντα που μου είπες για το μαλλί είναι ό,τι καλύτερο
έχεις να κάνεις.

Σκέψου κάποια που το έχει ανάγκη, θα την ομορφύνεις,
θα τη ζεστάνεις.

Πάντα χαμογελαστή και μια καλή κουβέντα έχεις να πεις
και πάντα ο Θεός θα σε προσέχει, θα το δεις.

Με το μαλλί που θα δώσεις, θα κάνεις καλή πράξη
κι εγώ θυμήθηκα κάποιον δικό μου κι έκανες το δάκρυ
να στάξει.

Δεν είναι μόνο το μαλλί που πάει στο πρόσωπό σου.

Είναι και η καρδιά που έχεις, πάει με το άτομό σου.

Έχεις καλή καρδιά και όλοι το έχουμε προσέξει.

Είναι μεγάλη η χαρά που σε γνώρισα, δεν περιγράφεται με λέξη

Να 'σαι πάντα καλά
και όπως στα αγγλικά και στην ανθρωπιά μαθήματα θα δώσεις.
Εύχομαι την καρδιά σου να προσέχεις, να μην την πληγώσεις.
Για σένα θα μπορούσα μέρα νύχτα να γράφω.
Σου έχω πολλή εκτίμηση και δεν θα τ' αλλάξω.
Αυτά που σου γράφω μέσα από την ψυχή μου σου τα λέω
αν προσέξεις το χαρτί έχω αρχίσει και κλαίω.
Σταματάω για λίγο, από τα μάτια θολά βλέπω,
ήρθαν πολλά στον νου και άλλο δεν αντέχω.
Σταμάτησαν τα δάκρυά μου και είπα να σου γράψω
λίγες ακόμη λέξεις.
Είναι πολύ δύσκολη για μένα αυτή η ώρα, πρέπει να με
πιστέψεις.
Δεν σου γράφω σαν δασκάλα που μας δίνεις γνώση,
σου γράφω σαν άνθρωπος που η κοινωνία έχει ανάγκη τόση
για ανθρώπους σαν εσένα θυσία θα γινόμεουν,
ας ήταν οι άνθρωποι σαν εσένα και εγώ στη φυλακή
ας καθόμουν.
Κάνει τόσο θόρυβο εδώ μέσα αλλά να γράψω για σένα,
δεν με εμποδίζει
για κάποια σαν εσένα, το πώς την εκτιμούν οι φυλακισμένοι,
πρέπει να το γνωρίζει.
Και καμιά φορά αν νομίζεις ότι όταν μιλάς δεν σε προσέχουμε
πίστεψε είναι τόσο φορτωμένη η ψυχολογία μας που δεν
αντέχουμε.
Συγγνώμη αν σ' έχω προσβάλει καμιά φορά με το φέρεσιμο
το δικό μου
μα είναι ο πόνος και τα προβλήματα που μπερδεύουν
το μυαλό μου.
Κι εμείς οι φυλακισμένοι είμαστε κομμάτι της κοινωνίας,
μας έχει μείνει ακόμη κομμάτι αγάπης κι ευαισθησίας.
Δεν ξέρω όταν το διαβάσεις αν θα είσαι μόνη ή με άλλους

και θα έχουν κάτι να πούνε,
εσύ όμως πρέπει να γνωρίζεις ότι υπάρχουν άνθρωποι
που σ' εκτιμούνε.
Εύχομαι ό,τι θες από τη ζωή να το αποκτήσεις
και αν σου φαίνονται δύσκολα, δεν πρέπει να λυγίσεις.
Η ζωή είναι πόνος, πρέπει να συνηθίσεις
η ζωή είναι όμορφη, πρέπει να δημιουργήσεις
η ζωή είναι χαρά, πρέπει να βοηθήσεις
η ζωή φέρεται πιο καλά, όταν κάποιου τον πόνο απαλύνεις
και όταν θα βγει ο ήλιος και η μέρα για κάποιον
θα είναι βροχερή,
εσύ το σώμα θα το έχεις αλλού, και κομμάτι δικό σου θα είναι
σ' αυτόν εκεί
και όταν θα βρέξει και οι σταγόνες θα κυλάνε στο πρόσωπό του
το δικό σου το μαλλί θα του φυλάει το κεφάλι, και ας λέει ότι
είναι δικό του.

Η χαμένη ελπίδα

Δημήτρης

Τι να γράψω, τι να πω,
και με ποιον τρόπο να εξομολογηθώ;
Θέλω τόσο να φωνάξω, και τα μέσα μου να σπάσω.
Πού όμως τη δύναμη να βρω;
Σε ποια θέληση να κρεμαστώ;
Σε ποιον Θεό ν' απευθυνθώ;
Σ' αυτόν που έμαθα να ζω;
Ή στου Ολύμπου τον βωμό;
Πρέπει από κάπου να πιαστώ,
ψάχνω μια ελπίδα να σωθώ.
Ξέρω πως έχασα τον δρόμο
και στο σκοτάδι παραπατώ,
άλλωστε χρόνια έμαθα εκεί να ζω.
Τώρα ψάχνω ένα ίχνος από φως,
ψάχνω έστω μια ρωγμή που να είναι φωτεινή,
μια ανάσα για να πάρω καθαρή,
να μου δώσει αφορμή,
ν' αντέξω αυτήν τη δύσκολη στιγμή
που νιώθει τώρα η ψυχή.
Έχω τόσο πόνο δίχως δάκρυ,
και τόσο δάκρυ δίχως πόνο,
και μοιάζει με τον ατελείωτο χαμένο δρόμο.
Ψάχνω σ' έναν κόσμο απελπισμένο για επιστροφή
και σε κάθε του στροφή
αντικρίζω κομμάτια απ' τη χαμένη μου ζωή.

Προσπαθώ και πάλι να τα ενώσω
και τις πληγές μου να επουλώσω,
και νόημα σε όλα αυτά να δώσω
που θέλησα από την καρδιά μου να ξεριζώσω.
Όσο και αν πονάει, πρέπει να παλέψω,
και μες στη μάχη τη χαμένη μου ελπίδα να ξαναζωντανέψω.
Πρέπει πάλι να προσπαθήσω
και ποτέ ξανά να μην τα παρατήσω
και σιγά σιγά ότι γκρέμισα να ξαναχτίσω.

Απόσταση αγάπης

Παρασκευή

τα μάτια της κοκκίνισαν από το κλάμα
φωνές ακούγονται
μα αυτή χαμένη

Σε βλέπω να περνάς τον δρόμο.
Σε αναγνωρίζω από χιλιόμετρα.
Είσαι εσύ, αλλά η απόσταση μας χωρίζει.
Είσαι χιλιόμετρα μακριά, μα εγώ νιώθω
ότι είσαι σε απόσταση αναπνοής.
Μυρίζω την ανάσα
σου.
Κρατάω την αναπνοή μου μην τυχόν
με το οξυγόνο
που θα βγει από μέσα μου,
εξαφανιστείς.
Όσο μακριά και μακριά αν είσαι,
όσα χιλιόμετρα κι αν μας χωρίζουν,
εγώ θα νιώθω ότι είσαι κοντά μου σε
απόσταση αναπνοής.